ЕДИНАДЕСЕТИ ЦАР-ШИШМАНОВИ ДНИ В САМОКОВ

ТРИДЕСЕТ И СЕДМИ НАУЧНИ ЧЕТЕНИЯ НА АСОЦИАЦИЯ ЗА АНТРОПОЛОГИЯ, ЕТНОЛОГИЯ И ФОЛКЛОРИСТИКА „ОНГЪЛ“

ПОСВЕТЕНИ НА

280 Г. ОТ МЪЧЕНИЧЕСКАТА КОНЧИНА НА СВ. СИМЕОН САМОКОВСКИ И СОФИЙСКИ, САМОКОВСКИ МИТРОПОЛИТ (1734–1737), УЧАСТНИК В АНТИОСМАНСКИТЕ ДВИЖЕНИЯ ОТ НАЧАЛОТО НА XVIII ВЕК († 1737 Г.);

125 Г. ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА СТИХОТВОРЕНИЕТО „ВЪРВИ, НАРОДЕ ВЪЗРОДЕНИЙ“, СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ, РУСЕ, 1892 Г.;

110 Г. ОТ РОЖДЕНИЕТО НА АКАД. ИВАН СИМЕОНОВ ДУЙЧЕВ – БЕЛЕЖИТ БЪЛГАРСКИ УЧЕН, СПЕЦИАЛИСТ ПО БЪЛГАРСКА И ВИЗАНТИЙСКА СРЕДНОВЕКОВНА ИСТОРИЯ (1907–1986).

С ПОДКРЕПАТА НА

ОБЩИНА САМОКОВ
ГРАДСКИ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – САМОКОВ
„ЕКИП 123“ ЕООД
ИМПРЕСАРСКО-ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „РОД“

Участници от българска страна от:

Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“
Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
Югозападен университет „Неофит Рилски“
Кирило-Методиевски научен център – БАН
Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН
Институт за математика и информатика – БАН

Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН
Национална художествена академия
Регионален исторически музей – Благоевград
Регионален исторически музей – Русе
Регионален исторически музей – Сливен
Градски исторически музей – Самоков
Професионална гимназия по транспорт „Макгахан“ – София
СУ „Христо Ботев“ – Русе
Българско пещерно дружество
Град Дупница
Град Самоков

Чуждестранни участници от:

Государственный республиканский центр русского фольклора, г. Москва, Россия
Пермский государственный национальный исследовательский университет, г. Пермь, Россия
Институт славяноведения РАН, г. Москва, Россия
Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Р. Македонија
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Р. Македонија
Универзитет „ЕвроБалкан“ – Скопје, , Р. Македонија
Институт за национална историја – Скопје, Р. Македонија
Институт за старословенска култура, Прилеп, Р. Македонија
Локален археолошки и историски музеј „Теракота“ – Виница, Р. Македонија
Национална установа Археолошки музеј на Македонија
Национална установа Музеј Гевгелија, Р. Македонија

ПРОГРАМА

НА МЕЖДУНАРОДНИЯ НАУЧЕН СИМПОЗИУМ

МИТОВЕ – СТЕРЕОТИПИ – МИСТИФИКАЦИИ

И ФЕСТИВАЛА ЗА КЪСОМЕТРАЖЕН ФИЛМ И ФОТОГРАФИЯ

БАЛКАНСКА КУЛТУРНА ФИЛМОТЕКА, XII СЕЗОН

САМОКОВ, 29. СЕПТЕМВРИ – 1. ОКТОМВРИ 2017 Г.

КОНФЕРЕНТНИТЕ ЗАЛИ НА ХОТЕЛ АРЕНА САМОКОВ

Петък, 29. септември 2017 г.

10.00.

Откриване на Единадесетите Цар-Шишманови дни в Самоков

Първа секция

Водещ: дфн Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

10.30. Доц. д-р Константин Рангочев (Институт за математика и информатика – БАН) – Моделът на нацията: мит, мистификация или ...

10.40. Иван Ненов (гр. Самоков) – Короната, жезълът и царското съкровище на цар Иван Шишман

10.50. Георги Захов (гр. Самоков) – Поп Стоица от с. Рельово – сподвижник на митрополит Симеон Самоковски

11.00. Евгени Марушев (гр. Дупница) – Додавки към темата „Веда Словена“ и Стефан Веркович“

11.10. Гл. ас. д-р Ивета Рашева (Кирило-Методиевски научен център – БАН) – За културната конотация на образите на Кирил и Методий във „Върви, народе възродени“ от Стоян Михайловски

11.20. – 11.50. Дискусия и почивка

11.50.

Водещ: доц. д-р Константин Рангочев, Институт за математика и информатика

11.50. Проф. д-р Кирил Цацков, доц. д-р Оливер Цацков (Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија) – Мише Развигоров – револуционерен деец учител и војвода

12.00. Доц. д-р Веселка Тончева (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) – Банатските българи в Румъния днес – идентичност и памет (Наблюдения върху селищата Стар Бешенов, Брещя и Винга)
12.10. Доц. д-р Светлана Королева (Пермский государственный национальный исследовательский университет, г. Пермь, Россия) – *„А лешего ведь тоже поминать надо!..“*: представления о лешем и мертвеце в мифоритуальной традиции русских и коми-пермяков
12.20. Дфн Росен Р. Малчев (Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“) – Змеят от селата Котеновци и Лесковец, общ. Берковица – стадиална разновидност на водния бик от селата около планината Пъстрина, Монтанско

12.30. – 13.00. Дискусия

13.00.

Балканска културна филмотека

Водещ: докт. Веселин Хаджиангелов, Градски исторически музей – Самоков

Откриване на изложба. „Св. Климент Просветителят“. Подготвена от Кирило-Методиевския научен център – БАН със съдействието на Института за исторически изследвания и Македонския научен институт. Реализирана с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Р. България и Фондация Palaeobulgarica.

13.30. – 15.00. Обедна почивка

15.00.

Втора секция

Водещ: Десислава Тихолова, Регионален исторически музей – Русе

15.00. Доц. д-р Татяна Илиева (Кирило-Методиевски научен център – БАН) – Езическата древност през призмата на средновековния български книжовен език
15.10. Доц. д-р Ива Трифонова (Кирило-Методиевски научен център – БАН) – За преводаческите техники през Средновековието (Според славянския превод на Апокалипсиса)

15.20. Докт. Екатерина Струганова (Институт славяноведения РАН, г. Москва, Россия) – Устойчиви сравнения като стереотипни магически ситуации: семантичното поле „природни стихии“

15.30. Д-р Александра Ипполитова (Государственный центр русского фольклора, г. Москва, Россия) – Этиологические легенды о растениях в русских рукописных травниках XVII–XIX вв.

15.40. Доц. д-р Владимир Демирев (Регионален исторически музей – Сливен) – *„Тъз история да се изкове на каменна плоча“* – за фолклорната биография на мястото и дописването ѝ

15.50. Гл. ас. д-р Яна Сивилова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Фразеологизмът като стереотип. Бележки върху етнолингвистичния подход на Й. Бартмински

16.00. – 16.30. Дискусия и почивка

16.30.

Водещ: Ива Трифонова, Кирило-Методиевски научен център – БАН

16.30. Проф. д-р Тодор Моллов (Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“) – Героят и неговият кон в сухата планина (Митопоетични реликти в няколко български народни песни)

16.40. Благица Стојанова (Локален археолошки и историски музеј „Теракота“ – Виница, Р. Македонија) – Св. Христифор и Св. Ѓорѓи победници над смртта

16.50. Десислава Тихолова, Искра Тодорова (Регионален исторически музей – Русе) – Религиозни стереотипи и модели на авторефлексия (По материали от град Самоков)

17.00. Гл. ас. д-р Цветелина Димитрова (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) – Света Параскева/Петка и свети Никола – балкански „есхатологични“ светци. Календар, история, култ

17.10. Јулијана Иванова (Локален археолошки и историски музеј „Теракота“ – Виница, Р. Македонија) – Првоповиканиот апостол Андреј или 41. Псалм Давидов

17.20. – 17.40. Дискусия

17.40.

Балканска културна филмотека

Водещ: доц. д-р Владимир Демирев, Регионален исторически музей - Сливен

Етноложки филм. „Хъдърлез в с. Жълт бряг, общ. Твърдица, обл. Сливен”, 2008 г. Автори: доц. д-р Владимир Демирев, Стефан Василев. Регионален исторически музей – Сливен

Етноложки филм. „Гергьовден в гр. Кермен, общ. Сливен“, 1993 г. Автори: доц. д-р Владимир Демирев, Тодор Тодоров. Регионален исторически музей – Сливен

18.30. Закриване на първия работен ден

Събота, 30. септември 2017 г.

10.00.

Трета секция

Водещ: проф. д-р Тодор Моллов, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

10.00. Проф. д-р Трайче Нацев (Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија), доц. д-р Драган Веселинов (Универзитет „ЕвроБалкан“ – Скопје, , Р. Македонија), докт. Веселин Хаджиангелов (ГИМ – Самоков) – Пътната система от Баргала (при гр. Щип, Р. Македония) до Шишманово кале (при гр. Самоков, Р. България) през Античността

10.10. Сашо Кироски (Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија) – Требенишка културна група

10.20. Илинка Атанасова (Национална установа Археолошки музеј на Македонија, Р. Македонија) – Енеолитските наоѓалишта во источниот дел на Македонија

10.30. Емил Сламков (Национална установа Музеј Гевгелија) – Еден железен меч од лок. Вардарски Рид – Гевгелија (античка Гортинија)

10.40. Јаким Доневски (Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија) – Ранохристијанските базилики во Кратовскиот регион

10.50.

Балканска културна филмотека

Водещ: доц. д-р Веселка Тончева, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН

Откриване на изложба „Места на паметта“. Кадри от теренно етнографско проучване из Южна Албания и границата ѝ с Гърция и Македония. Автор: Петя Димитрова. Софийски университет „Св. Климент Охридски“

11.10. – 11.40. Дискусия и почивка

11.40.

Водещ: Искра Тодорова, Регионален исторически музей – Русе

11.40. Илия Борисов (Регионален исторически музей – Благоевград) – Размисли по повод проучвателни и консервационни дейности на късносредновековен храм „Св. Атанасий Александрийски“ – гр. Бобошево. Зидани Свети Престоли

11.50. Алексей Жалов (Българско пещерно дружество) – Водовземни и канализационни съоръжения на славянобългарския манастир „Св. Георги Зограф“, Св. Гора Атон.

12.00. Доц. д-р Александар Димитриjевски (Универзитет „Св. Кирил и Методиj“ – Скопjе, Р. Македониjа) – Современите начини на пренесување на Македонскиот музички фолклор

12.10. Владимир Власков (Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН) – Човешкото въздействие върху съвременния климат - мит или реалност

12.20. – 12.40. Дискусия

12.40.

Водещ: дфн Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Присъждане на Наградата за 2017 година на името на проф. дфн Тодор Иванов Живков – за принос към българската и балканската етнология и медиевистика

13.00. – 15.00. Обедна почивка

15.00.

Четвърта секция

Водещ: гл. ас. Ивета Рашева, Кирило-Методиевски научен център – БАН

15.00. Проф. д-р Бошко Ангеловски (Институт за старословенска култура – Прилеп, Р. Македонија) – Археолошки истражувања на локалитетот Дрма – Бадер, с. Бадер, 2017

15.10. Проф. д-р Катерина Младеновска-Ристовска (Институт за национална историја – Скопје, Р. Македонија) – Митови, стереотипи и мистификации за Александар III Македонски

15.20. Гл. ас. д-р Григор Григоров (Югозападен университет „Неофит Рилски" – Благоевград) – Народното житие на Владимир Димитров – Майстора

15.30. Докт. Десислава Узунова (Софийски университет „Св. Климент Охридски") – Цикълът на Агапий Ландос „Чудеса Богородични" в южнославянската ръкописна традиция

15.40. Миглена Николаева, Кристина Панова, Екатерина Струганова, Петя Димитрова, Ирена Минчева, Цветомира Кюркчиева (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов") – ЕТО – Етноложки теренен отчет на проучванията на Асоциация „Онгъл" в с. Марица и с. Маджаре, общ. Самоков, 2017 г.

15.50.

Водещ: доц. д-р Константин Рангочев, Институт за математика и информатика – БАН

Присъждане на Наградата за 2017 година на името на Бойка и Димитър Добреви за изявен млад изследовател в областта на етнологията и медиевистиката

16.10.

Балканска културна филмотека

Водещ: д-р Ели Луческа, Институт за старословенска култура – Прилеп, Р. Македонија

Етноложки филм. „Лазарки од Струшко Поле". Режисьор и сценарист: д-р Ели Луческа.

16.30. – 17.00. Дискусия и почивка

17.00.

Водещ: Гл. ас. д-р Яна Сивилова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

17.10. Доц. Димитър Добревски (Национална художествена академия) – Едно почти етноложко изследване на с. Байкалско, Радомирско – история, топоними, фамилии, празници. Представяне на рекламна дипляна.

17.20. Йоанна Иванова (Семинар по практическа етнология и медиевистика „Проф. д-р Иван Шишманов“) – Различните наративи за село Карлуково

17.30. Д-р Даниела Беличовска (Професионална гимназия по транспорт „Макгахан“, София) – Традиционно и модерно, стереотипи и интерпретации във в. „Родолюбец“ на Илия Йовчев“ (1888–1889 г. и 1897–1898 г.)

17.40. Силвио Томов (гр. Самоков) – Българското офицерство след 1944 г. Два примера от Самоков

17.50. Доц. Димитър Добревски (Национална художествена академия) – Митове и стереотипи в съвременния дизайн

18.00. – 18.20. Дискусия

18.20.

Водещ: дфн Росен Р. Малчев, Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“

Присъждане на Наградата за най-добър филм, представен на Балканската културна филмотека, XII сезон

18.40. Закриване на втория работен ден

19.30. Коктейл за участниците в Единадесетите Цар-Шишманови дни в Самоков

Неделя, 1. октомври 2017 г.

Постер сесия

Гл. ас. д-р Вяра Калфина (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) – Древна Тракия в Долината на пионерите: Измерения на древността на два континента

Проф. д-р Николай Ненов (Регионален исторически музей – Русе) – „Воевода“ – пространствата на хайдушката памет

Д-р Иво Братанов (Средно училище „Христо Ботев“, Русе) – Езикът на „Писменница на славянскiй-а языкъ“ на Иван Момчилов (Правописни, фонетични и граматични особености)

11.00.

Културна програма за чуждестранните и българските участници

Закриване на Единадесетите Цар-Шишманови дни в Самоков

Мише Развигоров -револуционерен деец учител и војвода

проф.д-р Кирил Цацков
доц.д-р Оливер Цацков
Универзитет „ Гоце Делчев„ Штип, Република Македонија

Апстракт

Многу е тешко да се опише ,поточно да се наслика портретот на истакнатиот македонски револуционерен деец , учител и војвода Мише Развигоров. Развигоров целиот свој живот ќе го посвети на за наего најважните идеали.Револуцијата од една страна и работата со неговите ученици од друга страна.Во трудот голем простор е даден на неговата активност како војвода и за односот на турската власт кон него. Развигоров како војвода се грижел и за социјалните и економски прашања на сограѓаните со што знаел да го навлече гневот на турската власт. Осврт е даден и на неговиот допринос како делегат на Организацијата на советувањето во 1904 и 1905 година,на конгресот на Скопскиот револуционерен округ.

Abstract

Mishe Razvigorov - revolutionary activist,teacher and leader

It is quite difficult to describe, that is to portary a distinguished Macedonian revolutionary activist, a teacher and a leader Mishe Razvigorov. Razvigorov would dedicate all life to his most important ideals. On one hand, it was the revolution, and on the other hand it was his work with his pupils. This paper largely talks about his activities as a leader and about the attitude of the Turkish authorities towards him. Razvigorov, as a leader took care of both social and existential questions of his fellow citizens and in that way he drew the rage of the Turkish authorities. There is a part of the paper describing his assistance as a delegate to the Advisory organization between 1904 and 1905, at the congress of the Skopje revolutionary group.

Во втората половина на 19 век ,македонската интелигеницијa особено учителите согледувајќи ги стремежите и интересите на својот народ ќе застанат и ќе бидат носители на револуционерото-национално и социјалното движење во борба против незадоволството од турската власт , а исто така и од силното влијание на странските пропаганди во Македонија. Со развојот на стопанството и растежот на национално-разбудените сили , се повеќе се засилувало незадоволството на македонскиот народ, која од стихијна бунтовност, преминало во револуционерна и организирана борба. Во овој период ќе се реализира и идејата за создавање на ВМРО на 23 октомври 1893 година во Солун, тогашен македонски општествено-политички и

културен центар. ВМРО покажало до кој степен била развиена македонската национална свест во овој период. Оваа организација била широко примена од сите слоеви на македонскиот народ. Тие верувале во нејзината сила и програмски цели. Стопанската и трговската дејност на градот Штип и создавањето на богат трговски и занаетчиски слој помеѓу христијаните овозможило да се создадат сите услови на организирана политичка дејност. Тоа ќе повлијае во втората половина на 19 век Штип да биде арена на сериозна револуционерна дејност.

Овој период во градот Штип активни биле плејада на македонски револуционери и учители. Дел од нив биле Димитар Мирасчиев, Гоце Делчев, Мише Развогоров, Даме Груев, Ѓорче Петров, Петар поп Арсов, Туше Делииванов, Тодор Лазаров,Трајче Калајџиски, Христо поп Коцев,Александар Поп Орушев и Ефрем Чучков. Овие учители на просветното дело му дале нова револуциорна ослободителна содржина за национално ослободување на својот народ. Слободата никој не ја подарува таа се добива со сопствена борба и со сопствени жртви За овој чин Христо Ботев ќе забележи :“ Но кој ќе падне во бој за слобода тој не умира“.

Македонската борба познава многубројни револуционери, војводи кој ги положиле своите животи за слободата на овој народ.Тие со својата чесност ,авторитет и искрена љубов кон својот народ ќе остават белег на едно време. Една таква личност кој не умре, туку остана да живее во срцата на сите оние кој се верни на својата татковина, е и револуцинерот , учителот војвода штипјанецот Мише Развигоров. Роден е во Штип на 28 октомври 1873 година во стара, еснафска и патриотска фамилија. Од татко Спиро и мајка Дона Развигорова. Во својот роден град го завршил трети клас прогимназиско училиште , а во Ќустендил и Казанлак завршил Педагошко училиште. По завршувањето на Педагошкото училиште се враќа во Штип. Просветната и педагошка работа ја започнал во училитето Ново Село спроти црквата “ Успение на Св.Богородица“. Педагошкото дело на Мише развигоров како учител на својот народ се совпаѓа во времето кога социјалните и училишни услови за работа во Македонија се специфични. Требало да се тргне од заостанатоста и неписменоста кон просветата и преродбата. Како учител го засакал позивот и го сфатил мошне сериозно и одговорно посветувајќи се целосно на просветно-педагошката и воспитно образовна работа со учениците. Формите што ги применувал во наставата овозможиле да стане ценет и почитуван учител не само кај учениците туку и од граѓаните на Штип и од средината во која работел. Кај него успешно била обединета просветната педагошка работа со револуционерната.

На самиот почеток од формирањето и дејствувањето организацијата и организираното револуционерно движење во Штип за прв пат ќе се сретнат и заедно работеле, двата великана на македонското национално и револуционерно движење Даме Груев и Гоце Делчев. Во почетокотна ноември 1894 година Делчев добил учителско место во Ново Село, а Туше Деливанов во Штип. Еден од највeрните соработници на Делчев во Штип бил токму Развигоров.Во Штип Даме Груев ќе создаде едно организиционо јадро на ТМОРО, односно биле

ставен основите на организацијата во Штип. Развигоров ќе биде еден од најистакнатите членови, инструктор и организатор, за омасовување на членството во Штип и Штипско.

Револуционерната дејност на Мише Развигоров на месниот комитет во Штипскиот округ била мошне активна и плодотворна. Тој „со своите истомисленици дал придонес за поставување на организациона мрежа на Штипскиот вилает на солидни и цврсти основи. Тие подоцна ќе овозможат прераснување на штипската револуционерна организација во клучен бастион на македонската ослободителна борба, кој подоцна ќе овозможат прераснување на штипскиот револуционерен округ на македонската револуционерна организација во клучен бастиот на македонската револуционерна борба.[1] Мише бил одреден и за тајните револуционерни материјали во Штип и Штипско. Особено ќе се засили од крајот на 1896 година кога преку Гоце Делчев ќе функционира задграничното преставништво на ТМОРО, а подоцна 1897 година било зајакнато и од Ѓорче Петров. Најголемата провала во организацијата во Македонија се случила во ноември 1897 година во градот Виница, позната како Виничка афера. Ова им даде можност на турските власти да притворат многу членови и симпатизери на организацијата во градот Штип и неговата околина. Судот во Скопје без темелна истрага утврдил дека најопасни лементи биле учителите и свештениците и дека истите сакале да организираат востание. Од штипскиот револуционерен комитет биле осудени Петар поп Арсов, Мише Развигоров, Димитар Мирасчиев и други. Голем број на осуденици биле испратени во далечна Анадолија во затворот во Подрум Кале. Меѓу нив бил и Развигоров. Тој бил осуден на 101 година затвор. Во овој затвор биле применувани најсуровите мерки на тортура над затворениците. Оковани во пранги голем број револуционери ќе ги остават своите животи далку од својата родна земја. При сите овие нечовечки услови на затворениците меѓу кои и на Развигоров духот на истите не бил скршен туку напротив како што ќе рече и самиот Мише „ бевме уште повеќе сложни и солидарни. Тоа не одржуваше да издржеме и да започнеме нова револуционерна борба. Во вакви услови Развигоров останал во затвор до 1902 година. Кога султанот АбдулХамид по повод денот на стапувањето на престолот решил да помилува повеќе затвореници помеѓу кои и Развигоров. Неуспехот на Илинденското востание пред многубројниот турски аскер и крвавото задушување на Републиката, не значело крај, туку, напротив почеток на уште една поинтензива борба на македонискиот народ.

Првиот собир што го организрала Организацијата бил во Софија 1904 година. Од Скопскиот револуционерен округ учествувале и штипјаните Развигоров, Славко Ковачев и Димитар Мирасчиев. На истото се разгледувало прашањето околу неукспехот на Илинденското востание, поуки и заклучоци и за престојните активности. Од 2 до 7 јануари 1905 година се одржал Конгресот на Скопскиот револуционерен округ во мошне тешки услови. Организацијата требало да ја преиспита својата дотогашна дејност, да ги отстрани недостатоците, да ја зајакне

[1] Ефремов, Д. (1998) Штип,Народен Музеј.

дисциплината и да донесе нови решенија . На Конгресот“ имало делегати од сите околии односно региони на Скопскиот револуционерен округ. Биле присутни 20 делегати помеѓу кој биле Ефрем Чучков од Штип еден од најверните другари на Гоце Делчев, Развигоров Мише, Тодор Александров и Стојан Мишев. Војводата Атанас Бабата војвода од Кратовско, се грижел за се што било потребно за одвивање на Конгресот“.[2] Војводата Мише Равигоров станал мошне популарен во Штип и Штипско благодарение на неговото ангажирање на неговите социјални и економски прашања. За него како војвода неговоте другари по оружје за него зборувале со голем пиетет. Го опишувале како убав човек со брада, енергичен со благ поглед и физички силен. Неговиот збор бил наредба за воени подвизи. Како војвода ја плашел турската власт ,за неа бил недофатлив и голем поборник за македонската слобода. Најилустративно и автентично за Развигоров ќе каже современикот на овие настани Мартулков кој ќе рече: Мише Развигоров ми остави впечаток на добар организатор. Тој им организирал помош на населението за купување земја од беговите и во овој поглед имаше големи успеси во Овче Поле. Исто така тој водеше и борба против лихварството, и на многу бегови и чорбаџии успеал да им ги поништи сенетите на задолжените селани. Развигоров мошне успешно го организирал и населението за неплаќање на даноци. Во овој поглед беше отишол многу понапред од сите други околии во Македонија дури и од Серско“[3]. За се онаа што направил за населението го нарекле Овчеполски кнез. Во книгата Тајни и трајни пораки авторот Тоциновски кој пишува за Никола Зографот револуционер и мислител,пишува за силната комуникација што тој ја имал со Развигоров преку која разменувале мислења за актуелни револуционерни прашања.

Во почетокот на пролетта 1907 година Развигоров дошол во Штип со цел да направи ревизија и контрола на матрејално финанскиската работа на Организацијата. Постоеле гласини и верувања дека финансиската работа не била во ред. Парите биле злоупотребувани од некој членови од Организацијата. Мише ќе пристигне во Штип и да ги испита гласините од ова непријатна случка. Се сместил во куќата на Петре Брашнаров на Исарот од безбедносни причини. Негвите телохранители Петре Жабата и Милан Крстев, биле во негова придружба. Во куќата биле повикани раководни луѓе со документите во врска со финансиското работење на Организацијата. На 2 април 1907 година Исарското маало било блокирано од турски војници и полицајци. Очигледно властите биле известени за престојот на Мише во Штип. Ангел за овој настан запишал: “ на 2 април 1007 година стана уште една многу важна катастрофа за делото на Македонија.Шпионското око го предаде членот на Скопскиот окружен комитет Мише Развигоров кој што се беше настанала во куќата на Брашнаров во Хисарското маало.“[4] Тажната вест многу бргу се проширила во целиот крај. Неговата смрт болно одекнала и во срцатана сите Штипјани. Тие не можеле да поверуваат дека нема повеќе да го видат низ калдрмите на

[2] Штип I ,(1975) Штип, СО.

[3] Мартулков,А. (1954), Скопје,ИНИ.

[4] Динев,А (1945).Илинденска епопеја.Софија.

штипските сокаци на состаноците со револуционерите.Не помалку од другите за смртта тагувале и наговите ученици. Секој народ има свои херои.Омиленоста на таквите херои меѓу другото се мери и со бројот на песните што народот ги пеел за своите водачи.Таков пример е и Штипјанецот Развигоров кој ќе биде опеан во народното творештво. Убиството предизвикало уште поголеми потреси во редовите на околискиот комитет во Штип.Организацијата навлегла во кризен период и период на слаба мобилност. Со „убиството на Развигоров организацијата изгубила одличен организатор, војвода, целосно посветен за идеалот на слободна Македонија“.[5]

Во Штип за време на Хуриетот биле одржани повеќе собори и митинзи на кој зборувале повеќе членови на организацијата.Била одржана и комеморативна посета на гробот на Развигоров.Прилепскиот војвода Петар Ацев пред многу бројното население евоцирал спомени за војводата.

Во списанието Илинден по повод комеморацијата за Мише по повод 10 годишнината од неговата смрт во текстот се вели:“Голем број граѓани по улиците, кој биле исчистени, излегле како да е денот Велигден. Се слушале камбаните на црквата “ Св.Никола“. Учениците построени тргнале кон местото на одбележувањето на овој значаен јубилеј на омилениот револуционер и син ,кој целиот свој живот го посвети на борбата против турскиот јарем. Во црквата биле преставници на официјалната власт на чело со Окружниот управник, учители и високи началници на градските и воени власти. Потоа граѓаните се упатиле кон гробот на војводата“.[6]

По смртта на Развигоров неговата сопруга Сава со нејзините деца заминале во Софија. За семејството се грижела Организацијата со која раководел Тодор Александров.Тоа е направено како резултат на големата заслуга што ја направил Развигоров како револуционерен деец во Штип и Штипско и Македонија.

Ваквите многубројни револуционерни војводи како што е Мише Развигоров не треба никогаш да се заборават. Бидејќи тие се вградени во животите на нашиот народ како нешто највредно во нашата сегашност и иднина

[5] Жежов,Никола.(2015) Убиството на Штипскиот војводата Мише Развигоров.Штип

[6] Илюстрация Илинден, София

ЛИТЕРАТУРА

1. Штип I ,(1975) Штип, СО
2. Илюстрация Илинден, София
3. Жежов,Никола.(2015) Убиството на Штипскиот војводата Мише Развигоров.Штип
4. Динев,А (1945).Илинденска епопеја.Софија
5. Ефремов, Д. (1998) Штип,Народен Музеј
6. Апостолов,А.(1997) Виничка афера. Виница: Европа 92 Кочани.
7. Миновски, М. (1998) Положбата на македонските револуционери Петар Поп Арсов,Мише Развигоров во затворот Подрумкале. Скопје: ИНИ.
8. Ципушев,К. (1943) 19 години во српските затвори.Софија.
9. Ѓоргиев,В (1995) Виничкта афеа и Петар Поп Арсов.Скопје:ИНИ.